

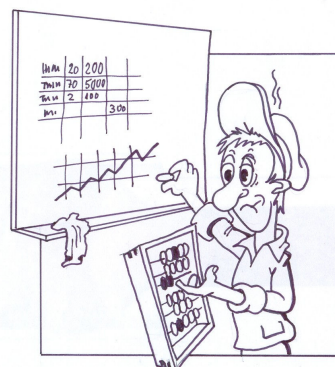

VALSTS UN ES ATBALSTS

Atdalīto papildu valsts tiešo maksājumu likmes 2008. gadā

Šā gada 7. novembrī laikrakstā „Latvijas Vēstnesis” tika publicēts Lauku atbalsta dienesta (LAD) paziņojums par atdalītajiem papildu valsts tiešajiem maksājumiem (PVTM).

Atbilstoši Ministru kabineta 2007. gada 17. aprīļa noteikumu Nr. 269 „Kārtība, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauksaimniecībai tiešā atbalsta shēmu ietvaros” noteiktajām prasībām LAD ir aprēķinājis atdalīto PVTM likmes 2008. gadā:

Atdalītais papildu valsts tiešais maksājums	Maksājuma likme
Atdalītais PVTM par platībām	21,605214 Ls/ha
Atdalītais PVTM par pienu	23,681412 Ls/tonna
Atdalītais PVTM par nokautiem vai eksportētiem liellopiem	32,928642 Ls/dzīvnieks
Atdalītais PVTM īpašos gadījumos jauniejiem lauksaimniekiem	19,557360 Ls/ha
Atdalītais maksājums par cukuru	10,321616 Ls/tonna

Sagatavots LLKC Ekonomikas nodaļā pēc sludinājuma laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”

LAUKU ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA

Atbalsts lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējai apmežošanai

Lauku atbalsta dienests izsludina atklāta konkursa projektu iesniegumu pieņemšanu Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Lauku attīstības programmas pasākumam „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizēja apmežošana” saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 664 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu kompensāciju maksājumu veidā lauku un zivsaimniecības attīstībai” un MK noteikumiem Nr. 848 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība valsts un Eiropas Savienības atbalsta pasākuma „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizēja apmežošana” īstenošanai”.

Pirmās kārtas projektu iesniegumu pieņemšana notiks **no 2008. gada 15. decembra līdz 2009. gada 15. janvārim.**

Pirmās kārtas pieejamais publiskais finansējums – Ls 1 899 698 (viens miljons astoņi simti deviņdesmit deviņi tūkstoši seši simti deviņdesmit astoņi lati).

Projektu iesniegumi jāiesniedz LAD reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs juridiskai personai – atbilstoši tās juridiskajai adresei, fiziskai personai – atbilstoši projekta īstenošanas adresei.

Pasākuma mērķis ir veicināt lauksaimniecībā neizmantojamās zemes efektīvu izmantošanu, saglabājot tās bioloģisko daudzveidību un lauku ainavas rekreatīvās un estētiskās īpašības.

Kādas aktivitātes tiek atbalstītas?

Pasākuma ietvaros tiek atbalstītas šādas aktivitātes:

- mežaudzes ieaudzēšana lauksaimniecībā neizmantojamā zemē;
- dabiski ieaugušo mežaudžu kopšana un papildināšana lauksaimniecībā neizmantojamā zemē.

Lauksaimniecībā neizmantojama zeme šo noteikumu izpratnē ir lauksaimniecības zeme, kas netiek izmantota lauksaimnieciskajā ražošanā un kuras lietošanas veida maiņai saņemta transformācijas atļauja, kā arī krūmāji un cita zeme (izņemot meža zemi). Šo zemi Lauku atbalsta dienests svītro no lauku reģistra.

Krūmāji ir zeme, kas valsts zemes kadastrā uzskaitīta krūmāju grupā un zemes īpašnieka zemes robežu plāna eksplikācijas daļā ir ierakstīta ailē "Krūmāji". *Dabiski ieaugusi mežaudze* ir mežaudze, kas izveidojusies lauksaimniecībā neizmantojamā zemē.

Atbalstu meža ieaudzēšanai nepiešķir:

- par Ziemassvētkiem paredzētu koku stādījumiem;
- par plantāciju meža ieaudzēšanu, kura audzēšanas cikls ir īsāks par 15 gadiem;
- par meža ieaudzēšanu tādās platībās, par kurām atbalsta pretendents ir saņēmis meža ieaudzēšanas atbalstu no ES fondiem.

ieaudzējot mežaudzi lauksaimniecības zemēs un krūmāju zemēs, atbalstu saņem par mežaudzes ieaudzēšanu un ieaudzētās mežaudzes kopšanu. Zemēs, kas nav lauksaimniecības zemes un krūmāju zemes, atbalstu saņem tikai par mežaudzes ierīkošanu.

☑ Kas var saņemt atbalstu?

Atbalsta pretendents var būt

- fiziskā persona – zemes īpašnieks;
- juridiskā persona, kuras pamatkapitālā privātā kapitāla daļas ir 50 vai vairāk procentu un kas ir zemes īpašnieks;
- pašvaldība – zemes īpašnieks.

☑ Kur varēs īstenot projektus?

Pasākumu īsteno Latvijas lauku teritorijā.

☝ Atbalstu nepiešķir par mežaudzes ieaudzēšanu NATURA 2000 teritorijās un citās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ja tas nav paredzēts šo teritoriju apsaimniekošanas plānā vai ja nav saņemta īpaši aizsargājamās dabas teritorijas administrācijas (vai, ja tādas nav, – Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes) atļauja lauksaimniecībā neizmantojamās zemes apmežošanai.

☑ Kādi dokumenti jāiesniedz atbalsta pretendētam, lai pieteiktos atbalstam?

Lai pieteiktos šim atbalsta pasākumam, pretendētam Lauku atbalsta dienestā ir jāiesniedz

- projekta iesniegums;
- zemesgrāmatas apliecība vai nostiprinājuma uzraksta kopija;
- Valsts zemes dienesta izsniegta izziņa par zemes kvalitatīvo novērtējumu ballēs;
- meža apsaimniekošanas plāna kopija. (Šim plānam ir jābūt saskaņotam ar Valsts meža dienestu ne agrāk kā gadu pirms projekta iesnieguma iesniegšanas Lauku atbalsta dienestā, un tā atbilstība oriģinālam ir jāapliecina pretendētam).

☑ Kāds ir atbalsta vieds un apjoms?

Plānoto kopšanas reižu skaitu un kopšanas izpildes gadu norāda meža apsaimniekošanas plānā. Kopšanu atļauts plānot ne vairāk kā piecu gadu laikposmam, ieskaitot ieaudzēšanas gadu.

Aktivitātes	Ieaudzējamās mežaudzes sastāvs	Finansējuma apjoms		
		Par mežaudzes ieaudzēšanu, EUR/ha*	Par kopšanu, EUR/ha gadā*	Kopšanas reižu skaits
Mežaudzes ieaudzēšana lauksaimniecībā neizmantojamā zemē	Skujkoki (priede, egle, lapegle)	530	170	3
	1. grupa - lapu koki (bērzs, apse, hibrīdapse, baltalksnis, melnalksnis, liepa)	530	170	3
	2. grupa - lapu koki (ozols, osis, kļava, saldaiss ķirsis)	1300	170	5
	Mistraudzes			
	Skujkoki (vismaz 50 %)	900	170	3
	Iepriekšminētās 1. un 2. grupas lapu koku mistraudzes, kur 2. grupas sugu īpatsvars ir vismaz 50%	900	170	5
Dabiski ieaugušo mežaudžu kopšana un papildināšana	Dabiski ieaugušo mežaudžu kopšana	Nav paredzēts	210	3
	Dabiski ieaugušo mežaudžu kopšana un papildināšana	Nav paredzēts	360	3

* Atbalstu izmaksā latos pēc Eiropas Centrālās bankas noteiktā priekšpēdējā maiņas kursa, kas noteikts pirms tā mēneša, kurā tiek veiktas izmaksas.

☑ Kā veiks projektu vērtēšanu un atlasī šajā pasākumā?

Projekta iesniegumus sarindos pēc projektu atlasē kritērijiem:

Kritērijs	Kritērija skaidrojums
Pretendents ir biedrību un nodibinājumu reģistrā reģistrētas meža īpašnieku biedrības biedrs	Punktus saņems tas pretendents, kurš ir reģistrētas meža īpašnieku biedrības biedrs
Ja mežu ieaudzē krūmāju platībā	Punktus saņems, ja mežu ieaudzēs krūmāju platībā
Tiek īstenota aktivitāte „Dabiski ieaugušo mežaudžu kopšana un papildināšana lauksaimniecībā neizmantojamā zemē”	Punktus saņems tie, kas īsteno tieši šo aktivitāti
Zemes kvalitatīvais novērtējums ballēs	Jo mazāks zemes novērtējums ballēs, jo vairāk punktu var iegūt. Punktus neiegūs pretendenti, kuriem zemes novērtējums ir lielāks par 60 ballēm

Ja iegūto punktu summa ir vienāda, priekšroka saņemt publisko finansējumu ir atbalsta pretendētam, kas plāno projektu īstenot pašvaldības teritorijā ar mazāku teritorijas attīstības indeksu atbilstoši normatīvajiem aktiem par teritoriju attīstības indeksu.

Sagatavots LLKC Ekonomikas nodaļā
pēc minētajiem MK noteikumiem

LAUKU ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA

Atbalsts infrastruktūrai, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu

Lauku atbalsta dienests izsludina atklāta konkursa projektu iesniegumu pieņemšanu Eiropas Savienības Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) un Lauku attīstības programmas (LAP) pasākumam „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 298 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursa veidā lauku un zivsaimniecības attīstībai” un MK noteikumiem Nr. 792 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” īstenošanai”.

Pirmās kārtas projektu iesniegumu pieņemšana notiks **no 2009. gada 5. janvāra līdz 2009. gada 5. februārim**.

Pirmās kārtas pieejamais publiskais finansējums ir Ls 3 984 948 (trīs miljoni deviņi simti astoņdesmit četri tūkstoši deviņi simti četrdesmit astoņi lati), no tiem Ls 2 342 680 tiek novirzīti valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” un Ls 1 642 268 – pārējiem atbalsta pretendentiem.

Kārtā iesniegto projektu iesniegumu projektu īstenošanas beigu datums ir trīs gadu laikā no līguma noslēgšanas brīža.

Projektu iesniegumi jāiesniedz Lauku atbalsta dienesta reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs juridiskai personai – atbilstoši tās juridiskajai adresei, fiziskai personai – atbilstoši projekta īstenošanas adresei.

Pasākuma mērķis ir uzlabot infrastruktūru, kas attiecas uz lauksaimniecības attīstību, meža ražības paaugstināšanu, audzes veselības un kokmateriālu kvalitātes uzlabošanu, kā arī lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas paaugstināšanu.

Kādas aktivitātes tiek atbalstītas?

Atbalsts tiek piešķirts

- meliorācijas sistēmu būvniecībai, rekonstrukcijai un renovācijai lauksaimniecības zemēs;
- meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai un renovācijai meža zemēs.

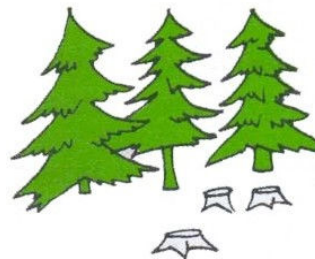
☞ Jaunu meliorācijas sistēmu būvniecība meža zemē netiek atbalstīta.

Vienā projektā var ietvert abas aktivitātes.

Kas var saņemt atbalstu?

Atbalsta pretendents var būt

- fiziska persona;
- juridiska persona, kuras pamatkapitālā privātā kapitāla daļa ir vairāk nekā 50%;

- pašvaldība (arī pašvaldības kapitālsabiedrība);
- valsts kapitālsabiedrība*, ja tiek īstenots kopprojekts ar vienu vai vairākiem iepriekš minētajiem pretendentiem. Minētais nosacījums neattiecas uz valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” – tā kopprojektā nepiedalās.

* Projektu, kurā plānots veikt vairāku īpašnieku meliorācijas sistēmu būvniecību, rekonstrukciju vai renovāciju, pamatojoties uz noslēgto līgumu starp kopprojekta dalībniekiem (minētajiem pretendentiem), iesniedz un atbalstu saņem viens no meliorācijas sistēmas īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem.

Kur varēs īstenot projektus?

Aktivitāšu īstenošanas vieta ir Latvijas lauku teritorija. Meliorācijas sistēmu būvniecību, rekonstrukciju vai renovāciju neatbalsta šādās teritorijās:

- **NATURA 2000** teritorijās un īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (izņemot gadījumu, ja meliorācijas sistēmu būvniecību, rekonstrukciju vai renovāciju paredz īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāns), mikroliegumos, mikroliegumu buferzonās, īpaši aizsargājamās biotopos, aizsargājamās meža biotopos, īpaši aizsargājamu sugu atradnēs un bioloģiski vērtīgos zālajos;
- dabiskās ūdenstecēs, izņemot gadījumu, ja meliorācijas sistēmu būvniecība, rekonstrukcija vai renovācija saistīta ar upju dabiskā tecējuma vai tām pieguļošo teritoriju hidroloģiskā režīma atjaunošanu.

Cik liels ir pieejamais finansējums?

Viens pretendents var iesniegt neierobežotu projektu skaitu.

Attiecināmo izmaksu summa pasākuma ietvaros visā programmēšanas periodā nepārsniedz

- EUR 100 000 ekvivalentu latos, ja ieguldījumi tiek veikti pašvaldības vai viena īpašnieka meliorācijas sistēmā un projekts netiek īstenots kā kopprojekts – summa tiek rēķināta kā visu projektu attiecināmo izmaksu summa;
- EUR 200 000 ekvivalentu latos, ja projekts tiek īstenots kā kopprojekts;
- EUR 200 000 ekvivalentu latos viena kopprojekta ietvaros, ja projektu īsteno akciju sabiedrība „Latvijas valsts meži” – attiecināmo izmaksu kopējā summa programmēšanas periodā šim pretendentiem netiek ierobežota;
- EUR 20 000 000 ekvivalentu latos visā programmēšanas periodā, ja projektu īsteno valsts sabiedrība ar

ierobežotu atbildību „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” – attiecināmo izmaksu summa vienā projektā nav ierobežota.

Kāda ir atbalsta intensitāte?

Publiskā finansējuma apmērs ir

- līdz 75% no attiecināmajām izmaksām, ja tiek veikta viena īpašnieka, koplietošanas vai pašvaldības meliorācijas sistēmas būvniecība, rekonstrukcija vai renovācija;
- 100% no attiecināmajām izmaksām, ja tiek veikta valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecība, rekonstrukcija vai renovācija.

Kādi atbilstības nosacījumi ir jāievēro projekta iesniedzējam?

Laikā, kad tiek iesniegtas atbalsta pieteikums, pretendenta īpašumā vai tiesiskajā valdījumā ir jābūt zemei vai Meliorācijas kadastrā reģistrētai rekonstruējamai vai renovējamai meliorācijas sistēmai.

Meliorācijas sistēmu renovāciju lauksaimniecības zemē un meža zemē atbalsta, ja tā atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

- meliorācijas sistēma ir vecāka par 25 gadiem;
- projektā paredzētajos meliorācijas sistēmas renovācijas darbos izrokamais grunts apjoms (kubikmetros) ir vismaz 30% apmērā no renovējamās meliorācijas sistēmas izbūvē izraktā grunts apjoma (kubikmetros).

Pašvaldība nedrīkst pretendēt uz atbalstu, ja saskaņā ar normatīvajiem aktiem par pašvaldību finanšu stabilizēšanu un pašvaldību finansiālās darbības uzraudzību pašvaldības parāda saistības, kurām iestājies atmaksāšanas termiņš kārtējā saimnieciskajā gadā, kopā ar iepriekšējo gadu parāda saistībām, kurām iestājies atmaksāšanas termiņš, pārsniedz 20% no pašvaldības kārtējā saimnieciskā gada budžeta kopapjoma.

Kas ietilps attiecināmajās izmaksās?

Pasākuma ietvaros ir noteiktas šādas attiecināmo izmaksu kategorijas:

- būvniecības, rekonstrukcijas un renovācijas būvdarbu izmaksas, kā arī meliorācijas sistēmai piegulošas brauktuves klātnes veidošana, pamatojoties uz līgumiem ar trešajām personām, kas atbildīgas par darbu veikšanu;
 - vispārējās izmaksas, tai skaitā uzmērīšanas darbi pirms iekļaušanas meliorācijas kadastrā, inženieru un konsultantu honorāri, juridiskie pakalpojumi, tehniski ekonomiskie pamatojumi, kas tieši saistīti ar projekta sagatavošanu vai īstenošanu un kas nepārsniedz 12% no attiecināmajām izmaksām.
- Publiskā finansējuma apmēru aprēķina no būvniecībai, rekonstrukcijai un renovācijai noteiktajām maksimālajām attiecināmajām izmaksām attiecīgajam būvju tipam (sk. tabulā).

Meliorācijas sistēmu būvniecības, rekonstrukcijas un renovācijas būvdarbu maksimālās attiecināmās izmaksas atbalsta apmēra aprēķināšanai

Nr. p.k.	Būvdarbu veids	Izmaksas par vienību bez PVN
1.	Meliorācijas sistēmu rekonstrukcija, renovācija un jaunu meliorācijas sistēmu būvniecība	6 Ls/m ³
2.	Aizsargdambju rekonstrukcija, renovācija un jaunu aizsargdambju būvniecība	12 Ls/m ³
3.	Caurteku rekonstrukcija un renovācija:	
3.1.	caurtekas diametrā līdz 0,6 m (ieskaitot)	500 Ls/m
3.2.	caurtekas diametrā virs 0,6 m	2000 Ls/m

Polderu sūkņu stacijas būvniecībai, rekonstrukcijai un renovācijai maksimālais izmaksu apmērs netiek noteikts.

Kā veiks projektu vērtēšanu un atlasī šajā pasākumā?

LAD projekta iesniegumam piešķirs noteiktu punktu skaitu atbilstoši šādiem projektu atlasē kritērijiem:

- rekonstruējamo vai renovējamo meliorācijas sistēmu garums privātajā īpašumā – par katru rekonstruējamo vai renovējamo pilnu kilometru – viens punkts;
- rekonstruējamās vai renovējamās meliorācijas sistēmas garums – par katru rekonstruējamo vai renovējamo pilnu kilometru – viens punkts;
- tiek īstenots kopprojekts – papildus 20 punktu;
- tehniskais projekts iesniegts kopā ar projekta iesniegumu – papildus 20 punktu;
- starpība starp maksimāli pieļaujamo un projektam pieprasīto publisko finansējumu – par katru pilnu procentu viens punkts.

Atbilstoši piešķirtajam punktu skaitam projektu iesniegumus sarindo dilstošā secībā. Ja projekti saskaņā ar atlasē kritērijiem ieguvuši vienādu punktu skaitu, priekšrocības saņemt atbalstu ir pretendētājam, kura projektam ir mazāks koeficients. Koeficientu aprēķina, izmantojot formulu

$$K = \frac{F}{G},$$

kur K – koeficients, kurš raksturo publiskā finansējuma apmēru uz vienu būvējamās, rekonstruējamās vai renovējamās meliorācijas sistēmas kilometru (Ls/km);

F – atbalsta apmērs latos;

G – projekta ietvaros būvējamās, rekonstruējamās vai renovējamās meliorācijas sistēmas garums kilometros.

Sagatavots LLKC Ekonomikas nodaļā
pēc minētajiem MK noteikumiem

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

Dabas resursu nodoklis

Viens no nodokļiem, kas var tikt piemērots saimnieciskās darbības veicējiem, ir dabas resursu nodoklis (turpmāk arī – DRN).

Ar dabas resursu nodokli (DRN) apliekamie objekti

Dabas resursu nodokļa likums nosaka objektus, kas tiek aplikti ar šo nodokli. Tie ir:

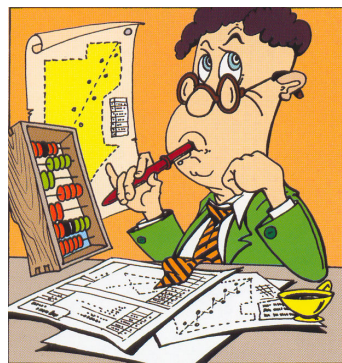
- dabas resursi, kā arī parka vīngliemeži, kuri savākti tālākai saimnieciskai izmantošanai;
- zemes dziļu derīgo īpašību izmantošana, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās dabasgāzi vai siltumnīcefekta gāzes;
- atkritumu apglabāšana un piesārņojošu vielu emisija vidē;
- stacionāras tehnoloģiskas iekārtas emitēto siltumnīcefekta gāzu apjoms, kas nav ietverts nodoto emisijas kvotā skaitā;
- videi kaitīgas preces;
- preču un izstrādājumu iepakojums un vienreiz lietojamie galda trauki un piederumi;
- radioaktīvās vielas;
- transportlīdzekļi, uz kuriem attiecas Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likuma 3. panta pirmā daļa;
- ogles, kokss un lignīts (brūnogles).

No minētajiem objektiem visbiežāk var nākties saskarties ar nodokļa aprēķināšanu par dabas resursu ieguvu, vides piesārņošanu, videi kaitīgām precēm, iepakojumu, kā arī par transportlīdzekļiem.

Dabas resursa nodokļa maksātāji

DRN maksātājs saskaņā ar Dabas resursa nodokļa likuma 3. pantu ir persona, kura:

- 1) ir saņēmusi vai tai bija pienākums saņemt vides aizsardzības normatīvajos aktos noteikto atļauju, licenci vai C kategorijas piesārņojošās darbības apliecinājumu un kura Latvijas Republikas teritorijā, kontinentālajā šelfā vai ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā:
 - iegūst ar nodokli apliekamus dabas resursus,
 - realizē ar nodokli apliekamus dabas resursus, kas iegūti tādā saimnieciskajā darbībā, kura neattiecas uz derīgo izrakteņu ieguvu no zemes dziļēm,
 - izmanto zemes dziļu derīgās īpašības, iesūknējot ģeoloģiskajās struktūrās dabasgāzīvai siltumnīcefekta gāzes,
 - emitē vidē ar nodokli apliekamas piesārņojošas vielas vai apglabā atkritumus,
 - emitē vidē siltumnīcefekta gāzes no stacionāras tehnoloģiskas iekārtas, kurā tiek veikta viena vai vairākas likuma "Par piesārņojumu" 2. pielikumā minētās piesārņojošās darbības (arī tādās piesārņojošās darbības, kuru ražošanas jauda vai saražotais produkcijas apjoms nepārsniedz likuma „Par piesārņojumu” 2. pielikumā minētos rādītājus);
- 2) pirmā Latvijas Republikas teritorijā:
 - realizē videi kaitīgas preces vai preces iepakojumā (arī kopā ar precī ievesto precei pievienoto primāro,

sekundāro un terciāro iepakojumu) vai ogles, koku un lignītu (brūnogles), kā arī pircēja ērtības vai reklāmas noformējuma dēļ iepakotu vai neiekototu preču vai produktu kopumam (pirkumam) pievieno iepakojumu,

- savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmanto videi kaitīgas preces, izņemot preces, kuras apliekamas ar nodokli, tās realizējot, vai iepakojumā iegādātas preces (arī kopā ar precī ievesto precei pievienoto primāro, sekundāro un terciāro iepakojumu), izņemot preces iepakojumā, kuras apliekamas ar nodokli, tās realizējot,
 - sniedzot pakalpojumu, pievieno izstrādājumam iepakojumu, un šis iepakojums pēc pakalpojuma sniegšanas nonāk pie pakalpojuma saņēmēja,
 - savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmanto ogles, koku un lignītu (brūnogles), izņemot ogles, koku un lignītu (brūnogles), kuras apliekamas ar nodokli, tās realizējot;
- 3) Latvijas Republikas teritorijā sabiedriskajā ēdināšanā un mazumtirdzniecībā realizē vienreiz lietojamos galda traukus un piederumus, kas izgatavoti no plastmasas (polimēriem), papīra, kartona, to kompozītmateriāliem (laminātiem) ar polimēru vai metāla komponentiem un metāla folijas;
 - 4) savā darbībā lieto radioaktīvās vielas, pēc kuru izmantošanas rodas radioaktīvie atkritumi, kurus nepieciešams uzglabāt vai apglabāt Latvijas Republikas teritorijā;
 - 5) pirmo reizi pastāvīgi reģistrē Latvijā transportlīdzekļus, uz kuriem attiecas Nolietotu transportlīdzekļu apsaimniekošanas likuma 3. panta pirmā daļa.

DRN par dabas resursu ieguvu

Nodokli aprēķina un maksā par katru iegūto vai izmantoto dabas resursu vienību.

Ar DRN apliekamie dabas resursi ir noteikti Dabas resursu nodokļa likuma 1. un 2. pielikumā. 1. pielikums nosaka nodokļa likmes par dabas resursu ieguvu (piemēram, par augsnes, smilts, dolomīta u.c. resursu ieguvu). Nodoklis par augsni ir jāmaksā tikai tad, ja tā tiek realizēta.

Ja dabas resursi tiek izmantoti nevis saimnieciskā darbībā, bet personiskām vajadzībām sava zemes īpašuma robežās, nodoklis nav jāmaksā.

DRN likuma 2. pielikums nosaka likmes par ūdeņu iegūvi. Nodokli par virszemes un pazemes ūdeņu (izņemot minerālūdeņus) iegūvi maksā, ja ūdeņu ieguve pārsniedz 10 m³ diennaktī. Ja ūdeņu ieguves limits noteikts mazāk par 10 m³ diennaktī, nodokli maksā tikai par to ūdeņu apjomu, kas iegūts virs limita.

Lai iegūtu dabas resursus, šīm darbībām ir jāsaņem atļauja normatīvajos aktos noteiktā kārtībā. Pirms dabas resursu ieguves uzsākšanas ieteicams iepazīties ar likuma „Par zemes dzīlēm” un tam pakārtoto normatīvo aktu prasībām, kā arī ar Ministru kabineta 19.06.2007. noteikumos Nr. 404 „Dabas

resursu nodokļa aprēķināšanas un maksāšanas kārtība un kārtība, kādā izsniedz dabas resursu lietošanas atļauju”.

Ja atļaujā ir noteikts limits, kādā dabas resursus drīkst iegūt, tad par dabas resursu iegūvi par virslimita apjomu ir jāaprēķina un jāmaksā, piemērojot likumā noteikto nodokļa likmi desmitkārsā apmērā. Arī par dabas resursu iegūvi un izmantošanu bez atļaujas saņemšanas tiek piemērota nodokļa likme desmitkārsā apmērā.

Pamatformula DRN aprēķināšanai par dabas resursu iegūvi ir šāda:

iegūto dabas resursu daudzums x DRN likme par 1 vienību.

Piemēram, DRN par 4 m³ smilts aprēķināma šādi:

$$4 \text{ m}^3 \times 0,20 \text{ Ls/m}^3 = \text{Ls } 0,80.$$

Nodokļa maksātājam ir jānodrošina iegūto un izmantoto dabas resursu apjoma uzskaitē.

☑DRN par vides piesārņošanu

Nodokļa likmes par vides piesārņošanu atrodamas DRN likuma 3., 4. un 5. pielikumā.

Nodokli par faktisko vides piesārņošanu limitos noteiktajos apjomos aprēķina atbilstoši DRN likuma pielikumos noteiktajam nodokļa likmēm par katru iegūto vai izmantoto dabas resursu vai vides piesārņojuma veidu atsevišķi. Nodokli aprēķina par katru vidē emitētā piesārņojuma vienību.

Limitus piesārņojošo vielu emitēšanai vidē nosaka katram piesārņojuma veidam atsevišķi. Par vidē emitēto piesārņojumu virs limitos noteiktā apjoma nodokli aprēķina, piemērojot nodokļa likmi desmitkārsā apmērā.

Gadījumā, ja iekārtu operatori veic C kategorijas piesārņojošas darbības nozarēs, attiecībā uz kurām normatīvajos aktos nav noteiktu nosacījumu un nav arī iespējams aprēķināt piesārņojošo vielu apjomu, nodokļa apmērs ir 50 latu gadā.

Gadījumā, ja persona C kategorijas piesārņojošas darbības apliecinājumu saņēmusi vai saimniecisko darbību uzsākusi laikā, kas nesakrīt ar nodokļa taksācijas perioda pirmo mēnesi, nodokli aprēķina kā vienu divpadsmito daļu no gada nodokļa likmes (50 latiem) par katru taksācijas mēnesi pēc apliecinājuma saņemšanas.

Ja persona, kura veic piesārņojošas darbības, nav saņēmusi nepieciešamo atļauju vai C kategorijas piesārņojošas darbības apliecinājumu, nodokli aprēķina, piemērojot likmi desmitkārsā apmērā.

☑DRN par transportlīdzekļiem

Nodoklis ir maksājams par šādiem transportlīdzekļiem:

- vieglie automobiļi, kas paredzēti pasažieru pārvadāšanai, kam ir ne vairāk par astoņām sēdvietām papildus šofera sēdvietai un vismaz četri riteņi;
- kravas automobiļi ar pilnu masu, ne lielāku par 3,5 tonnām, kas paredzēti kravas pārvadāšanai un kam ir vismaz četri riteņi;
- tricikli un kvadricikli.

Nodokļa likme par vienu transportlīdzekli ir 22 lati. Nodokli par transportlīdzekli maksā pirms transportlīdzekļa pirmās pastāvīgās reģistrācijas Latvijā. Ja transportlīdzekli sešu mēnešu laikā pēc reģistrācijas noņem

no uzskaites izvešanai no Latvijas, samaksāto nodokli atmaksā 30 dienu laikā pēc tam, kad saņemts nodokļa maksātāja attiecīgs iesniegums.

Persona, kura maksājusi DRN par transportlīdzekli un nekādus citus dabas resursu nodokļa maksājumus nav veikusi, tad DRN pārskats nav jāiesniedz.

☑DRN par videi kaitīgām precēm

Nodokli par videi kaitīgām precēm aprēķina atbilstoši nodokļa likmēm pa preču veidiem saskaņā ar DRN likuma 6. pielikumu un Ministru kabineta 2007. gada 19. jūnija noteikumu Nr. 404 „Dabas resursu nodokļa aprēķināšanas un maksāšanas kārtība un kārtība, kādā izsniedz dabas resursu atļauju” 7. pielikumu, kurā noteikta nodokļa likmju grupām atbilstošo videi kaitīgo preču klasifikācija un tehniskais raksturojums.

Nodokli maksā par iepriekšējā pārskata periodā Latvijas Republikas teritorijā pirmo reizi realizētajām vai saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantot uzsāktajām videi kaitīgajām precēm. Tātad par Latvijas Republikā iegādātām videi kaitīgām precēm nodoklis nav jāmaksā, bet, ja videi kaitīgas preces Latvijas Republikā ieviešanai vai izmantošanai savā saimnieciskajā darbībā, tad nodoklis ir jāaprēķina un jāmaksā.

Videi kaitīgu preču svaru nosaka ar vienu no šādām metodēm:

- izmantojot preču piegādātāja sniegto informāciju;
- izmantojot datus par analogu (tādu pašu) preču vai datus par analogu preču analogu (identiska materiāla veida un formas) materiāla veidu un svaru un analogu vienreiz lietojamo trauku (tādas pašas formas un materiāla veida trauku) materiāla veidu un svaru;
- veicot preču, iepakojuma un vienreiz lietojamo trauku svēršanu un aprēķinus.

Videi kaitīgu preču svaru var pamatot kāds no šādiem dokumentiem:

- grāmatvedības uzskaites dokumenti, videi kaitīgu preču svaru apliecināšie dokumenti;
- piegādātāja noformēts un parakstīts dokuments, kas apliecina videi kaitīgu preču svaru;
- līgums par preču iegādi, kurā iekļauta informācija par videi kaitīgu preču svaru;

- preču piegādātāja sniegts videi kaitīgu preču tehniskais apraksts (specifikācija);
- profesionālas personu apvienības (kuru nodibinājuši elektrisko un elektronisko iekārtu ražotāji un kura darbojas ne mazāk kā piecus gadus) atzinums par videi kaitīgu preču kategoriju un vidējo svaru (apvienība var izsniegt atzinumu tikai par attiecīgajām elektriskajām un elektroniskajām iekārtām);
- muitas iestādes apstiprināta starptautisko kravas pārvadājumu pavadzīmes kopija, uz kuras norādīts muitas deklarācijas numurs un datums, ja preces ieved no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, un kravas pavadzīme satur informāciju par videi kaitīgu preču svaru;
- pievienotās vērtības nodokļa rēķins, kurā ietverta visa nodokļa aprēķināšanai nepieciešamā informācija par videi kaitīgu preču svaru.

Saskaņā ar DRN likuma 9. pantu nodokli par videi kaitīgām precēm nemaksā, ja nodokļa maksātājs nodrošina videi kaitīgu preču atkritumu reģenerācijas normu izpildi un izpilda vienu no šādiem nosacījumiem:

- izveido videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekošanas sistēmu un noslēdzis ar Vides ministrijas padotībā esošu iestādi līgumu par šīs sistēmas piemērošanu;
- noslēdz ar videi kaitīgu preču atkritumu apsaimniekotāju līgumu par piedalīšanos nolietotu videi kaitīgu preču apsaimniekošanas sistēmā.

DRN par iepakojumu

Nodokli par preču un izstrādājumu iepakojumu aprēķina par iepriekšējā pārskata periodā Latvijas Republikas teritorijā pirmo reizi realizēto vai saimnieciskās darbības nodrošināšanai izmantoto preču iepakojumu un izstrādājumiem pakalpojumu sniegšanas rezultātā pievienoto iepakojumu. Ar nodokli apliek arī to iepakojumu, ko pakalpojumu sniedzējs pievieno izstrādājumiem un kas pēc pakalpojuma sniegšanas nonāk pie pakalpojuma saņēmēja.

Nodokli par transporta iepakojumu vai sekundāro iepakojumu, kas precēm noņemts, tās izpakojojot vai pārpakojojot pirms realizācijas vai izmantošanas saimnieciskās darbības nodrošināšanai, maksā par to pārskata periodu, kurā preces izpakotas vai pārpakotas. Ja preces vienā ceturksnī ir Latvijā ievestas un vēl nav izpakotas vai pārdotas tālāk iepakojumā, bet izpakotas vai pārdotas tiek nākamajā ceturksnī, tad nodoklis par precēm jāmaksā par to ceturksni, kad tās ir izpakotas vai pārdotas.

Piemēram, zemnieku saimniecība pārdod medu, kas fasēts stikla burciņās ar metāla vāciņiem. Burciņa sver 165 gramus, vāciņš – 10 gramus. Ceturkšņa laikā ir pārdotas 50 burciņas. Nodokļa aprēķins ir šāds:

- nodoklis par stikla iepakojumu:
 $50 \text{ burciņas} \times 0,165 \text{ kg} \times \text{Ls } 0,20 \text{ par kg} = \text{Ls } 1,65;$
- nodoklis par metāla iepakojumu:
 $50 \text{ vāciņi} \times 0,01 \text{ kg} \times \text{Ls } 0,45 \text{ par kg} = \text{Ls } 0,23;$

nodoklis kopā: Ls 1,88.

Ja nodokļa maksātājs, kurš maksā nodokli par iepakojumu un kuram atbilstoši vides aizsardzības normatīvajiem aktiem nav jāveic izlietotā iepakojuma pārstrāde un reģenerācija (ja preču iepakojuma svars kalendārajā gadā nepārsniedz 300 kg), nevar nodrošināt iepakojuma materiāla veida un svara pamatošanu ar uzskaites dokumentiem, tad viņš var samaksāt nodokli 15 latos gadā. Tomēr izlietotā iepakojuma svara uzskaiti šajā ga-

Ja nodokļa maksātājs veic preču iepakojumu un pārdošanu, tad nodoklis ir maksājams tikai par to iepakojumu, kas ir pārdots kopā ar precēm. Ja, piemēram, ir safasēti 1000 maisiņi burkānu, bet ceturksnī pārdoti 400 iepakojumi, tad nodoklis maksājams par 400 iepakojumiem un par pārējiem nodokli maksās tad, kad tie tiks pārdoti.

Realizējot iepakojumu kopā ar precēm (tai skaitā primāro, sekundāro un terciāro (transporta) iepakojumu), nodokli aprēķina neatkarīgi no tā, vai tiek iekasēta atsevišķa samaksa par šo iepakojumu.

Informācijai:

- primārais iepakojums ir tirdzniecības vajadzībām izmantojams iepakojums, kas nonāk pie iepakotāja vai patērētāja tirdzniecības vietā un ir tiešā saskarē ar precī;
- sekundārais iepakojums ir iepakojums, ko izmanto noteikta daudzuma tirdzniecībai paredzētu preču vienību kopīgai iepakojšanai;
- terciārais (transporta) iepakojums ir iepakojums, ko izmanto, lai pārvadātu tirdzniecībai un ražošanai paredzētas preces vai sekundāra iepakojuma vienības un izvairītos no preču bojāšanas pārvadājuma laikā.

Piemērojamā nodokļa likmes par iepakojumu ir atkarīgas no iepakojuma materiāla veida (piemēram, stikla, papīra, plastmasas u.tml. iepakojums) un ir noteiktas Dabas resursa nodokļa likuma 7. pielikumā.

☝ Nodokļa likmes iepakojumam 2009. gadā, salīdzinot ar 2008. gadu, tiek paaugstinātas, un tas ir redzams DRN likuma 7. pielikumā.

Dabas resursa nodokļa likuma 24. panta piektajā daļā ir noteikta paaugstināta nodokļa likme maisiņiem, ko pirkumam pievieno pārdevējs (izņēmums ir bioplastmasas maisiņi – tiem piemērojama Dabas resursa nodokļa likuma 7. pielikumā noteiktā likme). Saskaņā ar Dabas resursa nodokļa likuma redakciju, kas ir spēkā 27.11.2008. likmes šiem maisiņiem ir šādas:

- maisiņiem, kuru viena maisiņa svars nepārsniedz 0,003 kg, – 2,60 lati par vienu kilogramu;
- maisiņiem, kuru viena maisiņa svars ir lielāks par 0,003 kg, – 0,80 latu par vienu kilogramu.

Ja preces tiek realizētas plastmasas maisiņos, kuros tirgotājs tās safasējis un iepakojis pirms novietošanas tirdzniecības vietā, šiem plastmasas maisiņiem piemēro nodokļa likmi, kas noteikta DRN likuma

dijumā būtu ieteicams veikt, lai pamatotu, ka izlietotā iepakojuma apjoms nepārsniedz 300 kilogramus gadā.

Iepakotājiem (t.sk. personām, kas Latvijas Republikā ieved preces iepakojumā), kuru radītā izlietotā iepakojuma apjoms kalendāra gada laikā pārsniedz 300 kilogramus, ir jāreģistrējas Vides ministrijā vai tās pilnvarotajā institūcijā un jāveic izlietotā iepakojuma reģenerācija

(izlietotā iepakojuma apsaimniekošanu veicot pašam vai noslēdzot līgumu ar izlietotā iepakojuma apsaimniekotāju). Videi kaitīgu preču, iepakojuma un vienreiz lietojamo trauku materiāla veidu un svaru nosaka ar vienu no šādām metodēm:

- izmantojot preču piegādātāja sniegto informāciju;
 - izmantojot datus par analogu preču analoga iepakojuma (identiska materiāla veida un formas) materiāla veidu un svaru;
 - veicot iepakojuma trauku svēršanu un aprēķinus.
- Videi kaitīgu preču, iepakojuma un vienreiz lietojamo trauku materiāla veidu un svaru pamato kāds no šādiem dokumentiem:
- grāmatvedības uzskaites dokumenti un ar aktu (MK noteikumu Nr. 404 9. pielikums) apstiprinātas iepakojuma izlietojuma normas, faktiski patērētā iepakojuma materiālu veidu un svaru apliecinātie dokumenti;
 - piegādātāja noformēts un parakstīts dokuments, kas apliecina iepakojuma veidu un svaru;
 - līgums par preču iegādi, kurā iekļauta informācija par iepakojuma materiāla veidu un svaru;
 - preču piegādātāja sniegts iepakojuma tehniskais apraksts (specifikācija);
 - Latvijas Iepakojuma sertifikācijas centra atzinums par iepakojuma materiāla veidu un svaru;
 - muitas iestādes apstiprināta starptautisko kravas pārvadājumu pavadzīmes kopija, uz kuras norādīts muitas deklarācijas numurs un datums, ja preces ievēd no valstīm, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, un kravas pavadzīme satur informāciju par iepakojuma materiāla veidu un svaru;
 - pievienotās vērtības nodokļa rēķins, kurā ietverta visa nodokļa aprēķināšanai nepieciešamā informācija par iepakojuma materiāla veidu un svaru.

Nodokli par iepakojumu nodokļa maksātājs nemaksā, ja tas nodrošina vides aizsardzības normatīvajos aktos noteikto izlietotā iepakojuma reģenerācijas normu izpildi, kā arī ir izveidojis un piemēro izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas sistēmu un, pamatojoties uz Vides ministrijas pieņemto lēmumu, noslēdzis ar Latvijas vides aizsardzības fonda administrāciju līgumu par šīs sistēmas piemērošanu vai noslēdzis ar apsaimniekotāju līgumu par piedalīšanos apsaimniekošanas sistēmā.

DRN par vienreiz lietojamiem traukiem

Atšķirībā no DRN par iepakojumu vai vidēm kaitīgām precēm, kur nodokļa maksātājs ir persona, kas pirmā Latvijā ievēd vai pārdod videi kaitīgas preces vai preces iepakojumā, par vienreiz lietojamiem traukiem nodokli maksā mazumtirgotājs vai sabiedriskās ēdināšanas uzņēmums.

Ja vienreiz lietojamus galda traukus un piederumus persona iepērk mazumtirdzniecībā tālākai izmantošanai sabiedriskajā ēdināšanā, nodoklis par šiem traukiem nav jāmaksā, ja var dokumentāri pamatot to iegādi mazumtirdzniecībā Latvijas Republikas teritorijā. Vienreiz lietojamiem traukiem piemēro tās pašas likmes, kas noteiktas iepakojumam (DRN likuma 7. pielikums). Nodokļa aprēķins, vienreiz lietojamo trauku svaru pamatojošie dokumenti, nodokļa atbrīvojuma kārtība ir tāda pati, kā iepakojumam.

Nodokļa maksāšana un pārskata iesniegšana

Nodokli aprēķina un maksā par ceturksni līdz nākamā mēneša 20. datumam.

Par C kategorijas piesārņojošās darbības dēļ vidē emitēto piesārņojumu aprēķina un maksā nodokli par iepriekšējo gadu līdz nākamā gada 20. janvārim.

Nodokli par gadu līdz nākamā gada 20. janvārim var maksāt arī tad, ja aprēķinātais nodoklis atbilstoši pamatlikmēm nepārsniedz 100 latu gadā.

Nodokli par transportlīdzekļiem aprēķina un maksā pirms transportlīdzekļa pirmās pastāvīgās reģistrācijas Latvijas Republikā.

Nodokļa maksātājs līdz ceturksnim sekojošā nākamā mēneša 20. datumam iesniedz Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē pārskatu par aprēķināto nodokli (MK noteikumu Nr. 404 1. pielikums) par iepriekšējo ceturksni. Ja nodokli maksā par gadu līdz 20. janvārim, tad arī DRN pārskatu iesniedz par gadu līdz šim datumam.

Nodokļa maksātājs, kurš ar Vides ministrijas lēmumu ir atbrīvots no nodokļa samaksas par iepakojumu, vienreiz lietojamiem galda traukiem un piederumiem vai par videi kaitīgām precēm, pārskatu attiecīgajā Valsts ieņēmumu dienesta teritoriālajā iestādē nesniedz par periodu, kurā ticis piemērots atbrīvojums no nodokļa samaksas.

Grozījumi normatīvajos aktos saistībā ar nodokļiem – spēkā ar 2009. gada 1. janvāri

Neapliekamais minimums un atvieglojumi par apgādībā esošām personām

Ministru kabineta 04.11.2008. noteikumi Nr. 927 „Noteikumi par mēneša neapliekamā minimuma un nodokļa atvieglojuma apmēru iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanai 2009. gadam” nosaka, ka ar 2009. gada 1. janvāri:

- mēneša neapliekamais minimums ir 100 latu (2008. gadā – Ls 80);
- iedzīvotāju ienākuma nodokļa atvieglojums par apgādībā esošu personu mēnesī ir 70 latu (2008. gadā – Ls 56).

Papildu atvieglojumi invalīdiem, politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem

Ministru kabineta 08.04.1997. noteikumos Nr. 138 „Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa papildu atvieglojumiem invalīdiem, politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem” ir izdarīti grozījumi.

	Papildu atvieglojuma apmērs 2009. gadā, Ls		Papildu atvieglojuma apmērs 2008. gadā, Ls	
	mēnesī	gadā	mēnesī	gadā
I vai II grupas invalīdi	120	1440	96	1152
III grupas invalīdi	94	1128	75	900
Politiski represētās personas un nacionālās pretošanās kustības dalībnieki – ja ir piešķirta pensija saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām”	120	1440	96	1152
Politiski represētās personas un nacionālās pretošanās kustības dalībnieki – ja nav piešķirta pensija saskaņā ar likumu „Par valsts pensijām”	220	2640	176	2112

☑ Attaisnotie izdevumi par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem

Ministru kabineta 31.07.2001. noteikumos Nr. 115 „Noteikumi par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem” ir izdarīti grozījumi.

Ar 2009. gada 1. janvāri attaisnotajos izdevumos par izglītības un ārstniecisko pakalpojumu izmantošanu taksācijas gadā ietveramā summa būs 300 latu (līdz 31.12.2008. - tie ir 150 latu). 300 latu limits būs piemērojams ar 2009. gadu un tas nozīmē, ka, sastādot gada ienākumu deklarāciju par 2008. gadu, attaisnoto izdevumu norma būs 150 latu.

☑ Grozījumi Ministru kabineta 2001. gada 5. jūnija noteikumos Nr. 222 "Kārtība, kādā izsniedzama algas nodokļa grāmatiņa"

Saskaņā ar grozījumiem no 2009. gada 1. jūlija algas nodokļa grāmatiņas izsniegs tikai Valsts ieņēmumu dienests. Līdz 2009. gada 1. jūlijam algas nodokļa grāmatiņas izsniedz gan Valsts ieņēmumu dienests, gan pašvaldības.

Ar 2009. gada 1. janvāri algas nodokļa grāmatiņām tiks mainīts izskats. Jaunā parauga algas nodokļa grāmatiņās būs jānorāda tikai nodokļu maksātāja vārds, uzvārds un personas kods; nodokļu maksātāja dzīvesvietas adrese vairs nebūs jānorāda.

☑ Algas nodokļa grāmatiņas, kas izsniegtas līdz 2008. gada 31. decembrim, būs derīgas arī pēc 2009. gada 1. janvāra. No noteikumiem izslēgta prasība informēt algas nodokļa grāmatiņas izsniedzēju (VID vai pašvaldību) par to, ka nodokļa maksātājs ir mainījis dzīvesvietu.

Citas izmaiņas normatīvajos aktos

☑ Grozījumi likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu”

2008. gada 1. septembrī spēkā stājās grozījumi likumā „Par valsts sociālo apdrošināšanu”, kas attiecas uz pašnodarbinātajām personām.

Likumā ir precizēts termins *pašnodarbinātais*, nosakot, ka pašnodarbinātā statuss ir piemērojams arī tiem saimnieciskās darbības veicējiem, kuri maksā fiksēto nodokli. Tā kā fiksētā nodokļa maksātāji uzskaita tikai saimnieciskās darbības ieņēmumus, bet izmaksas ne un līdz ar to ienākumu aprēķināt nav iespējams, tad, nosakot periodus, par kuriem veicamas valsts sociālās apdrošināšanas sociālās iemaksas, Ministru kabineta noteiktais iemaksu objekta minimālais apmērs (2008. gadā – 150 latu), tiek reizināts ar koeficientu 3,3. Tātad 2008. gadā fiksētā nodokļa maksātājam iemaksas jāveic par tiem mēnešiem, kuros ieņēmumi pārsniedz Ls 495 (Ls 150 x 3,3).

Laikā no 2009. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. decembrim tiek atcelts valsts sociālās apdrošināšanas obligāto un brīvprātīgo iemaksu objekta maksimālais apmēra ierobežojums.

Sagatavoja LLKC
Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja
Linda Puriņa

LAUKU ATTĪSTĪBA

Mazaktīvo lauku iedzīvotāju aktivizēšana, motivējot viņus veikt darbības sava dzīves līmeņa uzlabošanai

Mazo saimniecību pārprofilēšana nelauksaimnieciskās, netradicionālās un nišas produktu uzņēmējdarbības attīstībai

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes informācijas 2007. gadā Latvijā bija 113,4 tūkstoši ekonomiski aktīvu lauku saimniecību, kuras apsaimniekoja 2892,6 tūkstošus hektāru zemes, tajā skaitā ar kopējo lauksaimniecībā izmantojamo zemi 1930,9 tūkstošus hektāru. Lauku saimniecību vidējais lielums 2007. gadā bija 25,5 hektāri. Gandrīz 70% saimniecību ir nelielas, to īpašumā vai lietošanā esošā zemes platība ir līdz 10 hektāriem. Tikai 0,3% saimniecību zemes platības ir lielākas par 500 hektāriem.

Protams, skaitļos var raksturot arī lopkopības nozari, taču aptuvenā aina ir redzama – ļoti daudz saimniecību ir nelielas, un tās pārsvarā nodarbojas ar tradicionālo augkopību un lopkopību. Tradicionāla un neliela apjomos saimniekošana bieži rada draudus konkrētās saimniecības ekonomiskajai dzīvotspējai. Saimniekošana nes arvien mazāk peļņas, pieaug kontrolējošo dienestu izvirzītās prasības, un beigās tā saistās tikai ar grūtu un smagu darbu, kurā zūd ticība sev, apkārtējiem un valstij.

Laukos ir jāpaliek dzīvot un saimniekot arī mazām saimniecībām, tāpēc ar Zemkopības ministrijas atbalstu jau otro gadu tiek īstenots pasākums, kas ir vērsti tieši uz mazo saimniecību pārprofilēšanu, konsultējot lauksaimniekus par dažādām attīstības perspektīvām, motivējot viņus esošās saimniekošanas vietā atbilstoši saimniecības resursiem, uzsākt kādas nelauksaimnieciskās, netradicionālās vai nišas produktu uzņēmējdarbības attīstīšanu.

Pasākumu organizē rajonu lauku attīstības speciālisti, iesaistot pagastu speciālistus.

Lauku cilvēku aktivitāte rajonos ir atšķirīga – ir rajoni, kur cilvēki ir atsaucīgi un labprāt iesaistās šajā aktivitātē, bet ir arī tādi, kuros iedzīvotājus nav tik viegli uzrunāt un motivēt kaut ko mainīt. Šajā gadā lauku iedzīvotāju atsaucība bija mazāka, ko varētu izskaidrot ar valstī notiekošajiem ekonomiskajiem procesiem un laika apstākļu radītajām sekām atsevišķos Latvijas reģionos.

Rajonu lauku attīstības speciālisti plāno šī pasākuma norises visa gada garumā. Sadarbojoties rajona un pagastu lauku attīstības speciālistiem, tiek apzināti un uzrunāti iespējamie pasākuma dalībnieki. Tiek izskaidrota pasākuma būtība, paredzētās aktivitātes un iespējamie risinājumi turpmākai saimniekošanai. Kad iespējamie dalībnieki ir apzināti, tiek organizētas arī mācības par dažādām interesējošām tēmām.

Visa pasākuma norisi nosacīti var iedalīt trijos posmos. Pirmā tikšanās notiek saimniecībā, kur uzrunā saimnieku un iepazīstina viņu ar iespēju piedalīties šajā pasākumā.

Individuālās konsultācijas

Konsultācijās ar konkrēto saimnieku tiek diskutēts par viņa pašreizējo saimniekošanu, tās ienesīgumu, noskaidrots, cik lielas zemes platības ir viņa īpašumā, cik zemes tiek nomāts, kādas dzīvnieku sugas tiek turētas, kā arī vērtēts saimniecības ģeogrāfiskais izvietojums. Speciālists kopā ar saimnieku novērtē pašreizējās saimniekošanas plusus un minusus.

Ar pasākuma dalībnieku un daudzos gadījumos arī ar viņa ģimenes locekļiem tiek pārrunāts, vai esošais saimniekošanas veids būs perspektīvs, vai būs iespējams gūt pietiekami lielus ienākumus un saimniecībai attīstīties. Pārrunās noskaidro, kādi vēl varētu būt esošās saimniecības attīstības plāni. Tiek apzināts saimnieka zināšanu līmenis par jomu, kurā viņš vēlas attīstīt saimniecisko darbību, līdz ar to arī tiek noskaidrotas vajadzības, kādas pasākuma laikā būtu nepieciešamas īstenot.

Mācības – pēc nepieciešamības un vēlmēm

Tēmas tiek izvēlētas atbilstoši katrai auditorijai, tās izvirzītājām vēlmēm un nepieciešamībai, lai, iesaistoties šajā pasākumā, varētu veiksmīgi īstenot ieceres.

Semināru tēmas ir dažādas, bet visiem tiek piedāvāts piedalīties seminārā par tēmu „Grāmatvedības kārtošana un uzskaites pamatprincipi”. Daudzās saimniecībās netiek

veikta nekāda uzskaitē, nav nepieciešamo zināšanu šajā jomā. Lektori no Valsts ieņēmumu dienesta izsmeltoši izstāsta par valsts nodokļu politiku, par to, kāpēc ir nepieciešams reģistrēt savu saimniecisko darbību.

Nozīmīga semināra tēma ir „Pašvērtējums, mērķu noteikšana”. Svarīgi ir katram pašam apzināties savas spējas un saskaņot tās ar vēlmēm, prast novērtēt, ko es varu, kā es varu, kāds būs ieguvums. Ne vienmēr tas padodas viegli. Vēl svarīgāk ir izvirzīt mērķus un apzināties, ka ar savu darbošanos tos būs iespējams veiksmīgi īstenot dzīvē.

Trešais semināru bloks ir specifiskāks, tie var būt saistīti ar kādu konkrētu nozari, piemēram, augļkopību, aitkopību, tūrisma vai kādu citu jomu.

Mācības semināra dalībniekiem sniedz nepieciešamās zināšanas, ceļ viņu pašapziņu un vēlmi īstenot ieceres.

Pieredzes apmaiņas braucieni

Pieredzes apmaiņas braucienos uz saimniecībām iespējams iegūt ne tikai vērtīgu saimniekošanas pieredzi, bet arī jaunus sadarbības partnerus, konsultantus, un gūt apstiprinājumu, ka kāds to jau veiksmīgi dara. Daudzas lietas var mainīt, neieguldot lielas materiālās vērtības, bet mainot uzskatus un vecus ieradumus. Pieredzes apmaiņas braucieni ir arī iespēja „izrauties” no savām ikdienas rūpēm, kā arī atpūta un sava redzesloka paplašināšana, tie sniedz ierosmi jaunām idejām. Ļoti daudziem lauku cilvēkiem tā ir vienīgā iespēja izkļūt no ikdienas rutīnas, jo situācija Latvijas reģionos ir tik atšķirīga! Tiek apmeklētas saimniecības, kuras nodarbojas, piemēram, ar ārstniecības augu audzēšanu, pirtsloktiņu gatavošanu vai piekopj kādu citu interesantu saimnieciskās darbības veidu.

Katram sava ideja!

Tuvojas gada beigas un arī šī gada pasākuma dalībnieki, nopietni pastrādājuši un guvuši jaunas idejas, ir nonākuši līdz sava uzņēmējdarbības plāna izstrādei. Par to, kā viņiem būs veicies un kādas jaunas ierosmes rastas saimniekošanai, rakstīsim turpmāk.

Lai veiksmīga un radoša gada nogale!

Sagatavoja LLKC Lauku attīstības nodaļas
Lauku attīstības speciāliste Ina Rituma

LOPKOPIĀ

Meklēšanās noteikšana slaucamajām govīm un telēm

Atnešanās intervālu visbūtiskāk ietekmē precīzas meklēšanās noteikšana un koncepta līmenis (cik reāli govju meklēšanas no tām, kurām teorētiski būtu jāmeklējas).

Precīzi noteikt govju meklēšanas traucē

- nagu un kāju problēmas;
- slidenas pārvietošanās virsmas;
- nesabalansēta ēdināšana;
- slimības;
- apkārtējās vides faktori;
- iedzimtās nenormālības.

Visplašāk sastopamā problēma saimniecībās, kāpēc laikā netiek konstatēta meklēšanās, ir novērošanas reižu nepietiekamais skaits dienas laikā un/vai ļoti īsais novērošanai atvēlētais laiks. Saimniecībā aptuveni 50% govju meklēša-

nās netiek pamanītas. Meklēšanās noteikšana ir īpaši grūta, ja saimnieks ir aizņemts ar zemes apstrādāšanu, sēju, ražas novākšanu vai citiem neatliekamiem darbiem.

Parasti 80% un vairāk govju, kurām nav problēmu ar reproduktīvo sistēmu, normālos laika apstākļos skaidri norāda meklēšanās pazīmes.

Novērošanas grafiks

Lai uzlabotu meklēšanās noteikšanu, ir jāsaprot grafiks, pēc kura ir jānovēro govīs, un jānozīmē atbildīgā persona par tā izpildi. Jāizveido paradums novērot govīs noteiktā laikā un daudzumā katru dienu. Govju novērošanu vajadzētu veikt vismaz trīs reizes dienā.

Meklēšanos govīm ir visvieglāk noteikt

- pirms rīta slaukšanas sākuma;
- agrā pēcpusdienā;
- pēc pēdējiem fermas darbiem vakarā.

Ja govīs novēro tikai divas reizes dienā, tad tas būtu jādara pirms rīta slaukšanas un pēc pēdējiem darbiem vakarā. Vēl govīs var novērot saullēkta un saulrieta laikā, ja laika izvēles ziņā tas ir vieglāk izpildāms. Katras novērošanas ilgumam vajadzētu būt vismaz 20-30 minūtes. Tabulā parādīta meklēšanās noteikšanas efektivitāte atkarībā no novērošanas ilguma un reižu skaita.

Govju meklēšanās aktivitāte dažādos laikos

Laika periods	Uzlekšanas reizes stundas laikā	Kopējā meklēšanās aktivitātes, reizes stundas laikā
30 min pēc ēdināšanas	2.4	54.0
Slaukšana 2 stundas	1.9	24.9
Laiks ārpus slaukšanas un barošanas	6.4	71.4

Kuras govīs novērot?

Govju iezīmēšanai izmanto dažādas pazīšanas zīmes – atšķirīgu krāsu lentes ap kājām vai kaklu, kā arī uzsmidzināmas krāsas, piemēram:

- govīm, kurām būtu jāmeklējas – sarkanu;
- apsēklotas govīs, bet ar neapstiprinātu grūsnības iestāšanos – zaļu;
- govīs, ar apstiprinātu grūsnību – zilu krāsu.

Fermās, kur ir iespējama grupēšana, govīs, kuras ir paredzētas tuvākajā laikā apsēklot, ērtības labad varētu nošķirt vienā grupā.

Jāsastāda to govju saraksts, kurām teorētiski vajadzētu drīz sākt meklēties un kuras ir apsēklotas, bet grūsnības iestāšanās nav vēl apstiprināta. Šīm govīm vajadzētu pievērst lielāku uzmanību, it sevišķi ja ir pagājušas 18-24 dienas kopš pēdējās meklēšanās vai 35 dienas pēc atnešanās.

Ko tieši novērot?

Novērotājam jāzina, kādas ir meklēšanās pazīmes. Parasti meklējas tā govīs, kura nekustīgi un stingri stāv, kad tai lec virsū cita govīs. Meklēšanās laikā govīs uzvedība var krasi atšķirties no ierastās uzvedības. Atsevišķas govīs var reaģēt agresīvi, gan lecot, gan apakšā stāvot, un to dara veselu dienu. Citas govīs, kas meklējās, labprātīgi ļaujas aplekties 1-2 stundas. Dažas govīs meklēšanās laikā var arī nestāvēt mierīgi. Uzlekšanas ilgums parasti ir 5-10 sekundes, tāpēc visā govju novērošanas laikā ir jābūt uzmanīgam.

Sabozts apmatojums ap asti, dubļi vai netīrumi uz muguras vai sāniem, pietūkusi vulva vai tīri, gļotaini izdalījumi ap to var norādīt, ka govīs meklējas. Uzvedības izmaiņas, kā nervozitāte, ēstgribas samazināšanās, tieksme meklēt kontaktu ar citām govīm vai cilvēku, var norādīt par meklēšanās laika tuvumu vai tā sākumu. Drošākā meklēšanās pazīme ir nekustīga stāvēšana, kad tai lec virsū cita govīs.

Meklēšanās noteikšanas palīgīdzekļi

Ja, izpildot minētos paņēmienus, istās meklēšanās noteikšana joprojām ir apgrūtināta, var izmantot spiedienjutīgus indikatorus uz astes saknes vai mugurkaula un krītu. Speciālos indikatorus ir iespējams pieslēgt pie datora, kurā nonāk dati par uzlekšanas biežumu un laiku, kad tas ir noticis. Ir arī tādi indikatori, kas uz uzlekšanu reaģē nomainot savu krāsu.

Atzīmes ar krītu tiek izmērētas vai nodzēstas, ja ir notikusi uzlekšana. Tajā pat laikā ir jābūt drošam par to, ka ar krītu izdarītās atzīmes nenodzīsīs govij beržoties pret kādu priekšmetu.

Veiksmīgi var izmantot abus meklēšanās noteikšanas veidus vienlaicīgi, bet tas prasa akurātu ikdienas darbu. Abu metožu vienlaicīga izmantošana ievērojami uzlabo rezultātus, bet tas prasa gan naudu, gan laiku.

Meklēšanās noteikšanas precizitāte izmantojot dažādus paņēmienus

	Meklēšanās noteikšanas metode, izmantojot			
	novērošanu 3 reizes pa 30 minūtēm 24 stundu laikā	spiedienjutīgus indikatorus	krītu	spiedienjutīgus indikatorus un krīta atzīmes
Meklēšanās pazīmju ievērošana, %	60.6	93.9	93.9	93.9
Kļūdaini noteikta meklēšanās, %	0	28.0	38.0	3.0
Meklēšanās noteikšanas precizitāte, %	100.0	52.5	44.9	91.7

Mitra gaisa dēļ atzīmes ar krītu uz govīm ir jāzuda katru dienu (sausā laikā tās saglabājas labāk).

Meklēšanās noteikšanai vēl ir iespēja izmantot

- nelielu pie govīs kājas piestiprinātu ierīci, kas skaita dzīvnieka soļus – soļu skaitītājs uzrāda govīs aktivitāti, kas meklēšanās laikā ievērojami palielinās;
- vaginālās zondes – uzrāda maksts ķīmiskās izmaiņas, kas notiek pirms aplekšanas;

- kastrētu bulli, kam pie zoda ir piestiprināts krāsu marķieris. Jāņem vērā, ka šādam bullim ar laiku var pazust dzimumtieksme.

Materiāls sagatavots pēc piensaimniecības konsultanta
Jodie A. Pennington datiem
Tulkojusi LLKC Lopkopības nodaļas vecākā speciāliste
Vīta Juršāne

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2009. GADA JANVĀRĪ

	Termiņš	Decembris					Janvāris					Februāris		
		1	3	5	15	19	25	31	1	5	15	25	31	1
Platības maksājumi	Pēdējais datums, līdz kuram LAD RLP jāiesniedz pārstrādei paredzēto avenu un zemeņu piegāžu deklarācija, ja vēlas saņemt atbalstu par pārstrādi paredzēto avenu un zemeņu platībām													
Papildu valsts tiešie maksājumi (PVTM)	Iesniegums PVTM par 2008. gadā nokautiem un eksportētiem liellopiem *													
Šķiedras līnu pirmapstrādes atbalsts	Šķiedras līnu pirmapstrādes ražošanas deklarācija													
	Lauku saimniecību modernizācija													
	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot arī lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)													
	Enerģijas ražošanas no lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās izcelsmes biomasas													
	Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturēšanai													
	Tūrisma aktivitāšu veicināšana													
	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana													
	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem													
	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu													
	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizēja apmežošana													
	Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana													
	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana ugunsgrēku un dabas katastrofu radīto postījumu vietās													
Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda pasākumi	Atbalsts piesāpīto vietu attīrīšanai													
Nacionālās subsīdijas	Piena lopkopība													
	Cūkkopība	Iesniegums par pārbaudāmā bulļa mētu (pirmpieni)												
		Iesniegums šķirnes saimniecībām par jauncūku (cūciņu, kullīti), kurai ir veikts produktivitātes tests												
		Iesniegums šķirnes saimniecībām par vecvecāku un vecvecāku sivēnmāti, kura atražo vaisiņas cūciņas												
Nacionālās subsīdijas	Zirgkopība	Atbalsts par cūkkopības selekcijas organizācijā iegādātu cūciņu un kullīšu produktivitātes uzskaiti												
		Atbalsts par sertificētiem šķirnes vaisiņas ērzeļiem, vaisiņas ērzeļu, jaunzirgu un kumeļu sagatavošanu un pārbaudes veikšanu												
		PVN mēneša deklarācija un maksāšanas termiņš												
Grāmatvedība un nodokļi	Pievienotās vērtības nodoklis (PVN)													
	Pavaldzīmes ar VID piešķirtajiem numuriem													
	Darījumu kvītis													
	Sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas													

* Iesniegums jāiesniedz ne vēlāk kā 6 mēnešus pēc liellopa nokaušanas vai eksporta

Termiņš, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti.

Iesniegumu un atskaišu apkopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Tikai tām zemnieku saimniecībām, kuras šo termiņu PVN atskaišu iesniegšanai ir saskaņojušas ar VID.